

*Załącznik
do Uchwały Nr III/14/2018
Rady Miejskiej w Pieńsku
z dnia 28 grudnia 2018 r.*

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY NA LATA 2019 – 2021**

I WSTĘP

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 w Gminie Pieńsk opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 998 ze zm.) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019 - 2021 stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina stanowi integralną część społeczeństwa, stanowi jego najmniejszą, a zarazem podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka. To ono tutaj nabywa wiedzę o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach. Uczy się wyrażać swoje uczucia (lęk, obawa, zadowolenie, gniew) oraz wartościowania co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej. Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy zadbać o to, aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu i w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odrywania dziecka od rodziny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy docenić i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w pełnieniu jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

II DYSFUNKCJONALNOŚĆ RODZINY

Rodzina dysfunkcyjna to taka, która nie potrafi dostatecznie dobrze wypełniać swoich funkcji, a więc taka, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci oraz innych członków, nie jest w stanie pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji problemowych. Dysfunkcjonalność rodziny może dotyczyć realizacji różnych zadań oraz różnego ich zakresu. Można więc wyróżnić dysfunkcję całkowitą, oznaczającą, że w rodzinie występuje kompletne niepowodzenie w realizacji zadań rodziny i muszą ją w tym zastąpić wyspecjalizowane rodziny bądź instytucje, oraz dysfunkcję częściową, oznaczającą, że rodzina nie potrafi realizować prawidłowo pewnych jej zadań i podstawowych funkcji i że wymaga pomocy wyspecjalizowanych instytucji.

Dysfunkcjonalność może dotyczyć niepowodzeń z zakresu wykonywania zadań związanych z zapewnieniem prawidłowych warunków bytu, realizacji zadań opiekuńczych i wychowawczych, zaspokojenia potrzeb i oczekiwań społeczeństwa, niepowodzenia w walce z kryzysem małżeńskim, niepowodzenia w sferze zdrowia, edukacji, aspiracji członków rodziny itp. Uchwycenie przyczyn dysfunkcjonalności rodziny jest zadaniem niezwykle skomplikowanym. Jest to czynnik niejednakowej natury występujący na różnych płaszczyznach. Są to czynniki tkwiące w rodzinie i cechach jej członków oraz występujące poza nią. Na niepowodzenia w realizacji funkcji wpływają: cechy osobowościowe (często patologiczne) członków rodziny, jakość i typ kontaktów, postawy rodzicielskie, styl oddziaływania wychowawczego, kultura rodziców, przyjęty system wartości, brak wiedzy i umiejętności odnoszących się do życia rodzinnego, nieporadność czy choroby. Funkcjonowaniu rodziny jako mikrostruktury towarzyszą także liczne zewnętrzne uwarunkowania i utrudnienia.

Do zagrożenia dysfunkcjonalnością dochodzi w rodzinie najczęściej wtedy, gdy tych destabilizujących czynników jest kilka i gdy tworzą złożony, wzajemnie warunkujący się splot niepowodzeń. Często sami członkowie rodziny nie są w stanie określić, które z nich mają charakter pierwotny, a które wtórny. Taka sytuacja sprawia, że ich eliminacja, a nawet próby ograniczenia szkodliwości są bardzo trudne i rzadko w pełni skuteczne.

Dom rodzinny o charakterze dysfunkcyjnym staje się źródłem przykrości, podłożem napięć i frustracji, zarówno dla dorosłych członków, jak i dzieci, które szczególnie narażone są na skutki braku realizacji podstawowych zadań rodziny. Rodzice najczęściej nie dbają o zaspokojenie potrzeb swoich dzieci, a sposób ich traktowania przez rodziców jest źródłem cierpień i często prowadzi do deformacji ich rozwoju, negatywnych skutków emocjonalnych, zaniżonych osiągnięć edukacyjnych, aspiracji, kariery zawodowej i osobistej.

Skala dysfunkcyjnych rodzin jest bardzo trudna do oszacowania mimo, że jest to stosunkowo częste zjawisko. W związku z tym trudno jest stwierdzić czy to zjawisko rozszerza się, czy też nie. Niepowodzenia w realizacji wielu działań rodzinnych powodowane są w znacznej mierze przez nieporadność życiową. Nieporadność często związana jest z niskim poziomem wykształcenia, co z kolei powoduje trudności w zabezpieczeniu bytu rodziny. Sytuację pogarszają często takie patologiczne zjawiska, jak alkoholizm, choroby, niepełnosprawność dziecka czy innego członka rodziny. Splot tych wszystkich niekorzystnych czynników i niepowodzeń w wielu sferach życia prowadzi często do „zakłętego kręgu” pogłębiającego dysfunkcjonalność rodziny. Problemu nie stanowi jedynie brak zaspokajania potrzeb materialnych dzieci, ale przede wszystkim potrzeb emocjonalnych, do których zalicza się np. poczucie bezpieczeństwa.

Bezradność wobec problemów oraz napięcie powodują bardzo trudną sytuację psychospołeczną dziecka i wywierają wpływ na wyobrażenia dziecka o świecie, o nim samym oraz na zakres doświadczeń osobistych i społecznych.

III CELE PROGRAMU

Cel główny:

Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych w gminie Pieńsk

Cele szczegółowe i działania:

Cel 1. Zapobieganie powstawania zjawiska dysfunkcyjności rodziny oraz rozwiązywanie istniejących problemów w rodzinie.

1. Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami /rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc.
2. Współpraca z przedstawicielami instytucji i podmiotów działających na rzecz dzieci i rodzin.
3. Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie.
4. Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji.
5. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny biologicznej.
6. W zależności od zdiagnozowanych potrzeb – zapewnienie rodzinom profesjonalnej pomocy.
7. Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny.
8. Wspieranie zorganizowanej działalności popołudniowych zajęć dla dzieci

Cel 2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka.

1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom.
2. Objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci.
3. Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
4. Objęcie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą poprzez kierowanie do różnych placówek, poradni, specjalistów.
5. Wspomaganie rozwoju emocjonalnego dziecka.

Cel 3. Poprawa jakości opieki sprawowanej przez rodziców i opiekunów.

1. Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności.
2. Udzielanie rodzinom pomocy finansowej i rzeczowej.
3. Przydzielanie rodzinom asystenta rodziny.
4. Doskonalenie kadr poprzez udział w szkoleniach, kursach, debatach, konferencjach dot. wspierania rodziny.

IV ADRESACI PROGRAMU

Głównymi odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny i dzieci zamieszkałe na terenie Gminy Pieńsk przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz rodziny, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

V REALIZACJA PROGRAMU

Czas realizacji:

Program realizowany będzie na terenie gminy Pieńsk w latach 2019-2021.

Źródło finansowania:

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach budżetu Gminy Pieńsk, z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Realizatorami Programu będą m.in.:

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieńsku
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pieńsku
3. Zespół Interdyscyplinarny w Pieńsku
4. EuroRegionalne Centrum Kultury i Komunikacji w Pieńsku
5. Komisariat Policji w Pieńsku
6. Placówki oświatowe w gminie Pieńsk
7. Placówki służby zdrowia w gminie Pieńsk
8. Organizacje pozarządowe

VI PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, wymagających wsparcia i pomocy.
2. Podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie.
3. Konsolidacja działań różnych instytucji, organizacji, podmiotów itp. w zakresie pomocy rodzinie.